

Indholdsfortegnelse

Nye løntal ej alarmerende. 1

Den årlige lønstigningstakt hoppede i 2. kvartal i år fra 3,7 til 4,9 procent. Det fik arbejdsgiverne til at tale om truende flaskehalse og overophedet økonomi. Men den største del af stigningen skyldes allerede aftalte forbedringer i overenskomsterne.

Arbejdsmarkedet er i god form . 2

Siden 1994 er ledigheden faldet fra 12 til 5 procent. Ny analyse fortæller, at det kun har kunnet lade sig gøre, fordi grænserne for, hvornår lav ledighed fører til flaskehalse og dermed stigende lønninger og fare for højere inflation, er blevet flyttet væsentligt.

Holdningen. 5

Der er ingen nemme løsninger på de udfordringer, som det danske samfund efter syv års udbrudt fremgang, står overfor, skriver LO's formand Hans Jensen.

Lønudvikling

Nye løntal er ikke alarmerende

Den årlige lønstigningstakt hoppede i 2. kvartal i år fra 3,7 til 4,9 procent, hvilket fik både medier og arbejdsgivere til at tale om lønfest, truende flaskehalse og overophedet økonomi. Men den største del af den pludselige stigning skyldes forhøjelse af betalingen til pension og antallet af fridage, som begge er en del af sidste års overenskomstaftaler. Derfor er der ingen grund til bekymring over lønudviklingen her og nu.

Den seneste statistik over lønudviklingen på LO/DA-området viste i 2. kvartal en forøgelse af lønstigningstakten til i alt 4,9 procent mod 3,7 procent i det foregående kvartal. Stigningen virker umiddelbart dramatisk. Men i realiteten var stigningen ikke helt uventet, da der i 2. kvartal var et sammenfald af flere aftalte omkostningsstigninger.

Dels blev der pr. 1. juli i fjor gennemført en stigning i arbejdsgivernes pensionsbidrag på 0,8 procentpoint, som netop slår igennem i løntallene frem til og med 2. kvartal i år, hvorefter stigningen i pensionsbidraget falder til 0,2 procentpoint.

Samtidig blev der på de fleste overenskomster på LO/DA-området indført yderligere en fridag pr. 1. maj 2001, som slår igennem umiddelbart.

I alt løber de overenskomstaftalte årlige lønstigninger i 2. kvartal op i 4,2 procent, mens de resterende 0,7 procent står for de lønstigninger, som er blevet resultatet af lokale lønforhandlinger på virksomhedsniveau. Det er her værd at huske på, at det er første gang siden slutningen af 1998, at de aftalte lønstigninger overstiger fire procent. Og ser man på de aftalte lønstigninger frem til 1. kvartal 2004, ligger den gennemsnitlige stigningstakt i underkanten af 3,5 procent.

Under kontrol

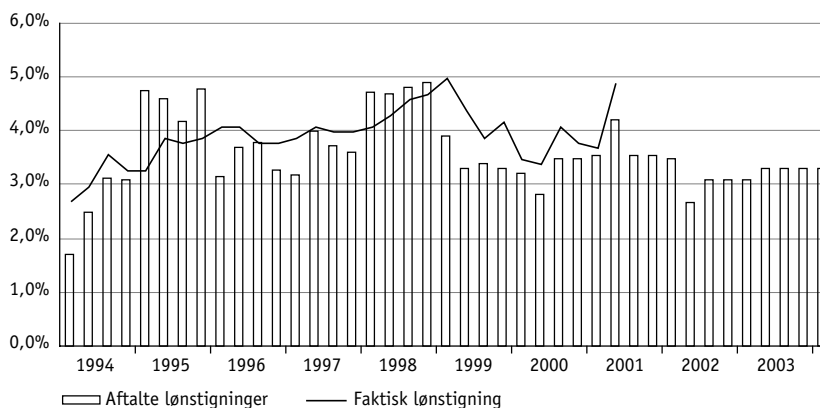
Derfor er de aktuelle lønstigninger ifølge LO ikke udtryk for, at lønudviklingen er på vej ud af kontrol, selv om de seneste løntal fik både me-

Udspil 23. august 2001

Nyhedsbrevet *Udspil* udgives af Landsorganisationen i Danmark Rosenørns Allé 12, 1634 København V Tlf. 3524 6000, fax: 3524 6308, www.lo.dk, e-mail: udspil@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen. I redaktionen: Henrik Rasch, Susse Maria Holst, Dorte Monggaard, Erik Harr og Michael Bræmer. Layout: LO. Mangfoldiggørelse ikke tilladt uden tilladelse fra LO. ISSN-nr.: 1397-9930

Aftalt og faktisk lønstigning på LO/DA-området

Kilde: Dansk Arbejdsgiverforening og egne beregninger.

dier og arbejdsgivere til at tale om lønfest, truende flaskehalse og overophedet økonomi.

Cheføkonom Jan Kæraa Rasmussen forventer, at lønudviklingen frem til 2004 gennemsnitligt vil ligge på lidt under fire procent.

– Der er ingen grund til bekymring over lønudviklingen her og nu. Lønstigningerne lige nu er ganske vist lidt større end forventet. Men jeg har hæftet mig ved, at nogle af de største stigninger blev registreret i fremstillingssektoren. I denne sektor er der ifølge Danmarks Statistiks seneste konjunkturindikator udsigt til en langsommere fremgang i aktivitet og stagnerende beskæftigelse. Formentlig vil det i sig selv føre til en mere afdæmpet lønudvikling resten af året, siger Jan Kæraa Rasmussen.

Hvis lønudviklingen ikke falder tilbage til "normalt" niveau allerede i 3. kvartal, mener han dog, at der vil være grund til at analysere årsagerne for at få klarhed over, om flaskehalssituationen i den private sektor er forværret.

Løntallene er dog en påmindelse til Folketinget om nødvendigheden af, at den varslede justering af arbejdsmarkedspolitikken skal være målrettet og ambitiøs både i forhold til behovet for arbejdskraft og opkvalificering af ledige med en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er bedre at forebygge end at skulle rette op på problemerne, hvis og når de slår ud i arbejdskraftmangel, mener Jan Kæraa Rasmussen.

Yderligere oplysninger: L0-økonom Jan Kæraa Rasmussen på telefon 3524 6066.

Yderligere kommentarer: L0-formand Hans Jensen på telefon 3524 6000.

Lønudvikling

Arbejdsmarkedet er i god form

Siden 1994 er ledigheden faldet fra 12 til 5 procent. Det har kun kunnet lade sig gøre, fordi grænserne for, hvornår lav ledighed fører til flaskehalse og dermed stigende lønninger og fare for højere inflation, er blevet flyttet væsentligt. En ny analyse viser, at sammenhængen mellem løn og inflation begynder at minde om situationen i 1950'erne og 1960'erne.

En analyse af sammenhængen mellem arbejdsløshed og lønstigninger, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd netop har offentliggjort i "Økonomiske Tendenser 2001", viser, at det siden 1994 er lykkedes markant at sænke grænsen for, hvornår lav arbejdsløshed giver sig udslag i ukontrollable lønstigninger med deraf følgende tab af konkurrenceevne.

Ifølge analysen skal årsagen til dette sporskifte findes i den meget aktive brug af arbejdsmarkedspolitik, finans-, skatte- og erhvervs politik, som har været kendetegnende for den nuværende regering.

Det danske arbejdsmarked har siden den første oliekrise i 1973 og frem til begyndelse af 90'erne lidt under, at arbejdsløsheden ikke kunne presses ned under 8-10 procent, uden at det førte til en lønekspllosion. Det billede er nu skiftet, sådan at de procentuelle lønstigninger fra 1994 og

1960-1972

De glade 60'ere

1973

Oliekrise

1980'erne

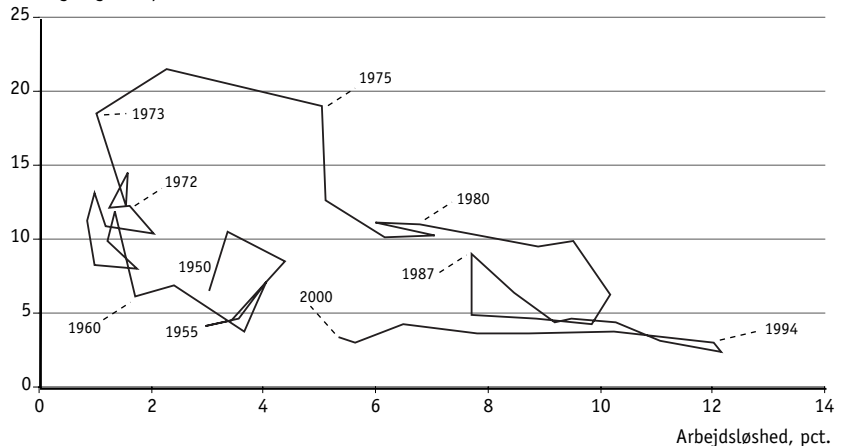
Manglende strukturreformer på arbejdsmarkedet.

1994-2000

Jobfest i stedet for lønfest: Aktiv arbejdsmarkeds- og finanspolitik sænker den strukturelle ledighed uden at økonomien brænder sammen

Faktisk sammenhæng mellem inflation og arbejdsløshed

Lønstigningstakt pct.

Kilde: ADAM's databank og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

frem konstant har holdt sig under fem procent samtidig med, at ledigheden er faldet fra omkring 12 procent til det nuværende niveau på godt fem procent.

Skulle en tilsvarende udvikling være gennemført uden samtidige reformer på arbejdsmarkedet, ville det svare til, at den årlige lønstigningstakt i dag skulle ligge omkring 15 procent.

Det illustreres af, at det ledighedsfald, som opstod under opsvinget fra 1984 til 1987, førte til lønstigninger på op mod ti procent, hvilket efterfølgende førte til stagnation og voldsomt stigende ledighed.

Først fra 1994 lykkes det i kraft af en aktiv finanspolitik, kombineret med reformer på arbejdsmarkedet, at få ledighedsudviklingen til at vende, uden at det samtidig førte til flaskehalse på arbejdsmarkedet, lønpres og dermed stigende inflation, som i den sidste ende åd lønstigningerne op.

Målrettet aktivering og opkvalificering blev på den måde en væsentlig forudsætning for et holdbart opsving, i modsætning til den stop-go-politik som prægede 80'erne med kartoffelkuren som det mest åbenlyse eksempel.

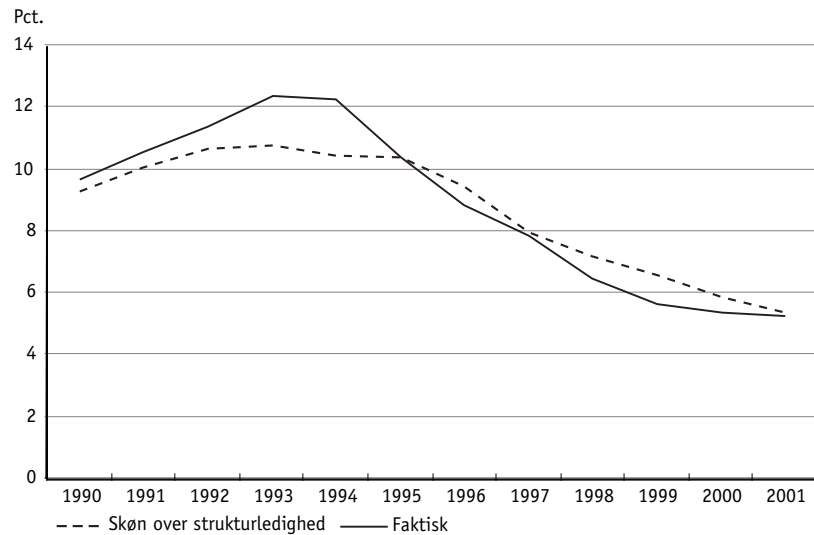
Målrettet politik

Der har tidligere været en tendens til, at strukturpolitiske indgreb på arbejdsmarkedet alene fokuserede på spørgsmålet om dagpengeniveauets størrelse, hvilket dog er en noget enøjet tilgang.

De strukturpolitiske indgreb på arbejdsmarkedet i perioden efter 1993 har været baseret på princippet om ret til aktivering og uddannelse, og mere eftertryk på de lediges pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Resultatet har været, at det i høj grad er undgået, at de lediges kompetencer er blevet dårligere og dårligere. Og dermed har lønmodtagerne

Udvikling i strukturledighed og faktisk ledighed

Kilde: Finansministeriet og Danmarks Statistik

samlet set udbygget de kvalifikationer, som virksomhederne efterspørger.

Endvidere har de regionale arbejdsmarkedsråd ydet en betydelig indsats med at få udbuddet af arbejdskraft til at passe med efterspørgslen, ligesom mobiliteten på arbejdsmarkedet er øget.

Yderligere oplysninger: LO-konsulent Henrik Rasch på telefon 3524 6038.

Holdningen

Ingen nemme løsninger

Af LO's formand Hans Jensen

Omdrejningspunktet for den fremgang som det danske samfund har oplevet i de sidste syv år, har været et velfungerende arbejdsmarked. Og sådan vil situationen også være i de næste syv - og sikkert også de næste syv igen!

I dag lægger lav inflation plus store overskud på de offentlige finanser og betalingsbalancen et godt fundament under de kommende års vækst. Dansk økonomi er bomstærk, og det gør mig fortrøstningsfuld. Men hvis væksten i beskæftigelsen fortsat skal stige med det resultat, at flere får fodfæste i gode udviklende job kræver det en indsats ud over det sædvanlige. Og den dårlige nyhed er, at der ikke er nogle nemme løsninger.

Og risikoen er, at vi i de kommende år netop forfalder til de nemme løsninger, som meget let kan indebære, at vi undergraver de gevinster, som lønmodtagerne har skabt grundlaget for op gennem 90'erne.

Sagt meget kort er Danmarks problem i dag, at vi har penge nok, men vi mangler hænder til at udføre arbejdet. De, der er i job, knokler derud, mens der stadig er store grupper, som er overladt til passive forsørgelse. Det drejer sig både om de ældre, som alt for mange virksomheder stadig konsekvent prikker ud, når fyresedlerne skal fordeles. Det drejer sig om indvandrere, som på grund af dårlige sprogkundskaber og modvilje fra kolleger eller arbejdsgivere aldrig har fået et fast job. Og det drejer sig om de store grupper af knap så effektive kolleger, som gerne vil gøre en indsats, men som ikke får chancen på grund af arbejdsgivernes eller kommunernes sendrægtighed med at skabe fleks- og skånejob.

LO's analyser viser, at arbejdsstyrken med et slag kunne forøges med mere end 100.000 personer, hvis arbejdsmarkedet var mere rummeligt. Men den øvelse er svær, og svaret på disse udfordringer er ikke at skære i de lediges aktivering, som var partiet Venstres tragikomiske bud på, hvordan en udvidelse af barselsorloven skulle finansieres.

I stedet er der brug for en yderligere trimning af den arbejdsmarkedspolitik, som er en af hovedårsagerne til, at det er gået så godt. Der er brug for en mere ansvarlig indstilling fra virksomhedernes side, og endelig er der brug for mere tolerance og hjælp til de medborgere, som bærer rundt på udenlandsk klingende navne.

Når så store grupper er henvist til at stå på samfundet sidelinie, risikerer vi samtidig at undergrave vores mulighed for at bevare en stærk offentlig sektor - ganske enkelt fordi, der til sidst ikke vil være det tilstrækkelige personale til at løse de mange og vigtige opgaver, som vi har bedt de offentligt ansatte om at løse.

Men et af de største problemer, som den offentlige sektor slås med er dårlig ledelse. Derfor er ønsket om en god og effektiv offentlig service ikke kun et spørgsmål om flere ansatte og flere ressourcer. Jovist, der

skal flere ressourcer til, men de som findes, skal også udnyttes bedre.

De offentlige forvaltninger skal dømmes på deres evne til at udnytte de ansattes ressourcer på en konstruktiv måde. Erfaringerne fra de - desværre - alt for få steder, hvor de ansatte er taget med på råd, viser, at medarbejderne i den offentlige sektor er utrolig positive og velvillige til forandringer, som øger kvaliteten af den offentlige sektor.

Men heller ikke her er der nogen nemme løsninger. Privatisering, frit valg og smarte overskriftsprægede budskaber om at pengene skal følge børnene, patienterne, de ældre fører ikke til mere tryghed og solidaritet. Tværtimod viser vores erfaringer, at det nedslider de ansatte, og hvis vi vælger den kurs, kan det hurtigt blive småt både med arbejdsglæden og pengebeholdningen i de offentlige kasser.

Et andet område, hvor der ikke er brug for nemme løsninger er - jeg tør næsten ikke sige det - skattesystemet. Efter min mening er det nuværende skattesystem bedre end nogensinde. Men tiden står jo ikke stille, og det kan stadig blive lidt bedre.

Justeringer af skattesystemet er ikke noget universalmiddel til at få de højestlønnede til at arbejde mere. Derimod har vi et stort og nærmest umoralsk problem i bunden af indtægtskalaen, hvor mange oplever højere marginalskatter end topdirektøren, når man regner aftrapning af indkomstafhængige overførsler med. Det bør løses hurtigst muligt.

På samme måde synes jeg en kommende regering skal være klar til at slække lidt på skatten til almindelige mennesker - for eksempel ved at hæve grænserne for, hvornår der skal betales mellemskat og topskat. De tanker ligger efter min mening fint i forlængelse af linien fra Pinse-pakken.

Og lad mig så slå fast med syvtommersøm: LO ønsker ikke skattelettelser, der begrænser muligheden for at udbygge velfærden og den offentlige service. Det overlader vi til Venstre og Konservative og deres venner i arbejdsgiverorganisationerne, som evig og altid taler om behovet for skattelettelser uden at fortælle, hvordan og ikke mindst, hvem der skal betale regningen for festen.

Og skulle man være fristet af den tankegang, skal man efter min mening hellere købe sig en Lotto-kupon end at satse på, at den borgerlige opposition kan gøre et bedre job end den nuværende regering.

LO har et klart bud på, hvad der skal til for løfte de udfordringer, som vi som samfund står overfor:

- Større arbejdsstyrke og flere i beskæftigelse med plads til flere ældre og nydanskere på arbejdsmarkedet.
- En stærkere offentlig sektor gennem større inddragelse af de ansattes ressourcer.
- En skattepolitik, hvor især lavtlønnede og almindelige lønmodtagere tilgodeses.